

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/250/2021
Identifikačné číslo spisu:	7216209608
Dátum vydania rozhodnutia:	26.10.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:7216209608.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Márie Trubanovej, PhD. a JUDr. Aleny Adamcovej, v spore žalobkyne X. Z., narodenaj X. L. XXXX, bytom M.Š., V. XX, proti žalovanému TITUS - POPRADSKÁ, s. r. o., so sídlom Košice, Popradská 64/F, IČO: 36 607 398, právne zastúpenému advokátskou kanceláriou PUCHALLA, SLÁVIK & partners s. r. o., so sídlom Košice, Thurzova 7, IČO: 36 860 930, o zaplatenie 125 000 eur s prísl., vedenom na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 20C/232/2016, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo dňa 18. mája 2021 sp. zn. 6Co/153/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobkyňa m á n á r o k na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice II (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) v poradí druhým rozsudkom z 25. februára 2020 sp. zn. 20C/232/2016 zaviazal žalovaného zaplatiť žalobkyni sumu 125 000 eur s 5,05 % úrokom z omeškania ročne od 27. januára 2016 do zaplatenia do 3 dní a žalobkyni priznal právo na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že žalobou sa žalobkyňa domáhala zaplatenia vyššie uvedenej sumy s príslušenstvom titulom bezdôvodného obohatenia, ktoré vzniklo tým, že žalovanému poukázala kúpnu cenu bytu, ohľadne ktorého následne nedošlo k uzavretiu kúpnej zmluvy, pričom žalovaný jej zaplatené finančné prostriedky nevrátil. Súd prvej inštancie s poukazom na § 451 ods. 1, ods. 2, § 517 ods. 1, ods. 2, § 563 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka dospel k záveru, že žaloba bola skutkovo a právne dôvodná, keď plnenie v sume 125 000 eur bolo zo strany žalobkyne poskytnuté žalovanému bez právneho dôvodu, nakoľko právny dôvod zakladajúci právo na plnenie v danom prípade od počiatku neexistoval.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj ako „odvolací súd“) po odvolaní žalovaného rozsudkom z 18. mája

2021 sp. zn. 6Co/153/2020 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalobkyni proti žalovanému priznal právo na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Odvolací súd rozsudok ako vecne správny potvrdil a v celom rozsahu sa stotožnil s jeho dôvodmi. Odvoláciu námietku žalovaného o nedostatku aktívnej legitímácie žalobkyne vyhodnotil ako nedôvodnú, keďže osobou, na úkor ktorej sa žalovaný bezdôvodne obohatil bola žalobkyňa ako majiteľkou účtu, z ktorého bol realizovaný prevod sumy 125 000 eur v prospech žalovaného. Nebolo právne významné, kto plnenie zrealizoval, podpísal prevodný príkaz, ale podstatným bolo, že týmto prevodným príkazom boli poskytnuté žalovanému finančné prostriedky žalobkyne, čo v konaní nebolo sporným. Z hľadiska pasívnej legitímácie bolo podstatné zistenie, kto získal plnenie bez právneho dôvodu. Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že plnenie bolo poskytnuté žalovanému, a keďže išlo o plnenie bez právneho dôvodu, nebolo z hľadiska rozhodnutia vo veci významné, ako s týmto plnením žalovaný ďalej naložil. Pokiaľ započítal uvedené plnenie na úhradu kúpnej ceny v prospech PhDr. Y. T. bez preukázania právneho dôvodu a takto malo dôjsť k jej bezdôvodnému obohateniu, v danom prípade sa jednalo o právny vzťah medzi žalovaným a PhDr. Y. T., nemajúci žiaden vplyv na vzťah medzi žalobkyňou a žalovaným. V nadväznosti na tvrdenie žalovaného, že jemu nevzniklo bezdôvodné obohatenie, a teda nie je pasívne legitimovaným, keďže jeho účet bol iba platobným miestom, odvolací súd konštatoval, že z vykonaného dokazovania uvedený záver nevyplynul.

3. Podľa odvolacieho súdu nebolo možné súdu prvej inštancie vytýkať nesprávne hodnotenie dôkazov a vyvodenie nesprávnych skutkových zistení, ak dospel k záveru, že neexistoval žiadny právny dôvod na strane žalovaného domnievať sa, že žalobkyňou poskytnuté plnenie 125 000 eur bolo plnením kúpnej ceny za PhDr. Y. T.. Pokiaľ nebol preukázaný žiaden právny vzťah medzi Ing. Č. a svedkyňou PhDr. T., ktorý mal byť základom plnenia v prospech žalovaného, bolo by podľa odvolacieho súdu nehospodárne a nadbytočné vykonávať dokazovanie predložením úverovej zmluvy uzavretej PhDr. T. s VÚB, a. s., pretože samotná skutočnosť poskytnutia úveru PhDr. T. za situácie, že finančné prostriedky získané z tejto úverovej zmluvy neboli zaplatené Ing. Č., by rovnako nepreukázali, že žalobkyňa plnila prostredníctvom Ing. Č. kúpnu cenu za PhDr. Y. T.. Zhrnúc vyššie uvedené odvolací súd konštatoval, že žiaden dôkaz vykonaný v tomto konaní nepreukázal, že k plneniu na účet žalovaného vo výške 125 000 eur došlo na základe záväzkového vzťahu medzi Ing. Č. a PhDr. T., že toto plnenie bolo určené na úhradu kúpnej ceny v prospech PhDr. T., a že účet žalovaného bol len platobným miestom.

4. Ako nedôvodnú vyhodnotil odvolací súd aj námietku žalovaného, že súd nerešpektoval právny názor odvolacieho súdu vyslovený v jeho predchádzajúcom zrušujúcom uznesení, keďže súd sa v konaní po vrátení veci dôsledne riadil pokynmi nadriadeného súdu. Taktiež nebolo možné podľa odvolacieho súdu vytýkať súdu prvej inštancie, že nevychádzal z výpovede Ing. Č. zo dňa 10. novembra 2015 pred OR PZ v Košiciach, keďže táto výpoveď nebola potvrdená žiadnymi dôkazmi vykonanými či už v konaní pred OR PZ alebo v prejednávanej veci. Jeho výpoveď na pojednávaní dňa 12. decembra 2017, v ktorej poprel existenciu pôžičky, bola v zhode s prvotnou výpoveďou svedkyne PhDr. T. v konaní pred OR PZ v Košiciach dňa 9. novembra.2015, kedy uviedla, že s Ing. Č. zmluvu o pôžičke nikdy neuzavreli. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie, po stotožnení sa s jeho odôvodnením v celom rozsahu, ako vecne a právne správne potvrdil.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj ako „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodil z § 420 písm. f/ CSP, namietajúc nesprávny procesný postup a porušenie princípu rovnosti zbraní pri vykonávaní a hodnotení dôkazov, konkrétne dovolateľ namietol selektívny prístup k dôkazom, nevykonanie všetkých navrhnutých alebo predložených dôkazov a neodstránenie rozporov v dôkazoch.

6. Dovolateľ taktiež namietal arbitrárnosť a nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu pre absenciu zásadného vysvetlenia dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu. Skutkové zistenia súdu prvej inštancie, ako aj odvolacieho súdu považuje dovolateľ za rozporné s vykonanými dôkazmi. Súd podľa dovolateľa žiadnym spôsobom nevyhodnotili výpoveď svedka Ing. T.?. vo vzájomnej súvislosti s ostatnými vykonanými dôkazmi a nezaoberali sa žalovaným namietanou nevierohodnosťou výpovede uvedeného svedka na pojednávaní dňa 12. decembra 2017, hoci išlo o dôkaz, na ktorom založili svoje rozhodnutie vo veci samej.

7. Dovolateľ označil za svojvoľný a arbitrárny postup súdov oboch inštancií, vzhľadom na nevykonanie ďalších ním navrhnutých dôkazov (napr. vypočut' svedka mjr. Ing. U. N., opätovne vypočut' svedka T.?. Č., vypočut' žalobkyňu), keď z ich rozhodnutí nevyplývajú žiadne skutočnosti odôvodňujúce takýto postup.

8. Odvolací súd podľa dovolateľa v napadnutom rozsudku taktiež jednoznačne neodôvodnil, prečo netrval na svojom závere, vyslovenom v jeho predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí, ktorým požadoval doplniť dokazovanie. Súd prvej inštancie síce predvolal na výsluch PhDr. Y. T., tá však odoprela vypovedať, taktiež oboznámil len časť vyšetrovacieho spisu a ďalšie doplnenie dokazovania, ktoré požadoval odvolací súd nevykonával, napriek tomu však bez zmenenej dôkaznej situácie vo veci rozhodol bez patričného a relevantného vysvetlenia.

9. Z vyššie uvedených dôvodov dovolateľ žiadal, aby odvolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil, vec mu vrátil na ďalšie konanie a žalovanému priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

10. Súčasťou dovolania bol návrh žalovaného na odklad vykonateľnosti rozsudku odvolacieho súdu, o ktorom rozhodol najvyšší súd uznesením z 24. novembra 2021 tak, že vykonateľnosť odložil.

11. Žalobkyňa sa k dovolaniu nevyjadrila.

12. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti, pričom zistil, že dovolanie nie je dôvodné.

13. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

14. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

16. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

17. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

18. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na

konaní (porovnaj R 125/1999 a tiež rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

19. Z obsahu dovolania možno ustáliť, že za vadu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP dovolateľ označil nesprávny procesný postup súdov nižšej inštancie a nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu.

20. V súvislosti s namietaným nesprávnym procesným postupom, ktorý bol podľa dovolateľa arbitrárny a svojvoľný pre nesprávne zistený skutkový stav, v dôsledku nevykonania všetkých žalovaných navrhnutých dôkazov a pre nesprávne vyhodnotenie vykonaných dôkazov, najvyšší súd konštatuje, že dovolacie námietky žalovaného sú totožné s jeho odvolacími námietkami, ku ktorým sa odvolací súd dostatočne vyjadril v ods. 19 a nasl. svojho rozhodnutia, v ktorých konštatoval správnosť záveru súdu prvej inštancie o vzniku bezdôvodného obohatenia a zákonu zodpovedajúce odôvodnenie rozsudku, s odkazom na dôvody uvedené súdom prvej inštancie, s ktorými sa stotožnil.

21. Dovolací súd zdôrazňuje, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorého prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly má dovolací súd možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

22. V prejednávanej veci vykonané dokazovanie dostatočne odôvodňuje závery prijaté súdom prvej inštancie aj súdom odvolacím. Dovolací súd v hodnotení dôkazov súdmi nižších inšancií nezistil pochybenie, ktoré by bolo v extrémnom rozpore s obsahom spisu. Iba takéto pochybenie by totiž predstavovalo odňatie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

23. V súvislosti s námietkami dovolateľa, že procesným postupom súdu prvej inštancie a v dôsledku potvrdenia jeho rozhodnutia aj postupom odvolacieho súdu došlo k porušeniu princípu voľného hodnotenia dôkazov, keď neboli zohľadnené všetky dôkazy, dovolací súd konštatuje, že bez ďalších relevantných skutočností nemožno považovať námietku dovolateľa o nesprávnom hodnotení vykonaných dôkazov odvolacím súdom, za tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu, nakoľko hodnotenie dôkazov prislúcha zásadne len tomu súdu, ktorý ich vykonal, teda v tomto prípade súdu prvej inštancie a pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nezakladá. Už v dávnejšej judikatúre najvyššieho súdu (R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000) ako aj vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu (napr. sp. zn. 2Cdo/130/2011, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011 a 7Cdo/38/2012) je vyjadrený názor, že ani prípadná neúplnosť či nesprávnosť skutkových zistení a skutkových záverov nie je v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaná bez ďalšieho za dôvod zakladajúci tzv. zmätočnosťnú vadu konania.

24. V súvislosti s námietkou nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu dovolací súd uvádza, že odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia dostatočne vysporiadal s odvolacími námietkami týkajúcimi sa nevyhodnotenia výpovede syna žalobkyne - svedka Ing. Č. (ods. 44, 52, 56), nevykonania ďalších navrhnutých dôkazov (ods. 50) a doplnenia ďalších dôkazov v zmysle predchádzajúceho zrušujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu (ods. 55).

25. Prvoinštančné a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09). Odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie v spojení s odôvodnením dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP. Jednoznačne z nich vyplýva, čo bolo obsahom podstatných skutkových tvrdení strán a dôkazov vykonaných v konaní, uviedli, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, zároveň citovali ustanovenia, ktoré aplikovali, a z ktorých vyvodili svoje právne závery. Odôvodnenie odvolacieho súdu sa vysporiadalo so všetkými podstatnými rozhodujúcimi skutočnosťami. Jeho myšlienkový postup je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že rozsudok súdu prvej inštancie považoval za vecne správny, nakoľko súd riadne zistil skutkový stav, keď vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom na zistenie rozhodujúcich skutočností z hľadiska posúdenia opodstatnenosti žaloby, výsledky vykonaného dokazovania správne zhodnotil a na ich základe dospel k správny skutkovým a právnym záverom, ktoré v napadnutom rozhodnutí aj náležité odôvodnil (§ 220 ods. 2 CSP).

26. Z oboch rozhodnutí súdov nižšej inštancie vyplýva, že svoje rozhodnutie v prejednávanej veci založili na tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu žalovaného na úkor žalobkyne tým, že žalobkyňa mu poukázala sumu 125 000 eur za účelom kúpy bytu, ohľadne ktorého následne nedošlo k uzavretiu kúpnej zmluvy, pričom žalovaný jej finančné prostriedky zaplatené titulom kúpnej ceny bytu nevrátil, hoci právny titul plnenia od začiatku neexistoval. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že súdy neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv dovolateľa.

27. Vzhľadom na neopodstatnenosť tvrdenia žalovaného, že konanie pred odvolacím súdom bolo postihnuté vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f/ CSP, rozhodol dovolací súd o zamietnutí nedôvodného dovolania žalobkyne podľa § 448 CSP.

28. O trovách dovolacieho konania rozhodol dovolací súd aplikujúc zásadu úspechu tak, že v dovolacom konaní úspešnej žalobkyne priznal voči neúspešnému dovolateľovi náhradu trov dovolacieho konania v celom rozsahu (§ 255 ods. 1 CSP).

29. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.